

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

URBAN EN RURAL EDUCATION

De sociale kwaliteit van stad, platteland en aarde

Zes actieve colleges

november 2019 - februari 2020

Met prof. dr Ton Notten en drs. Gerrit Kappert

Dé collegereeks voor een multidisciplinaire, innovatieve en intercollegiale kijk op grote en alledaagse vraagstukken.

Voor wie?

De reeks is bedoeld voor een breed spectrum van betrokkenen:

- ✓ provinciale en gemeentelijke politici/bestuurders/ambtenaren
- ✓ actieve burgers die innovatief bezig zijn in hun directe omgeving
- ✓ wetenschappers op de terreinen planologie/geografie/bestuurkunde/sociale wetenschappen
- ✓ ondernemers die maatschappelijk willen investeren
- ✓ welzijnswerkers, zorgverleners
- ✓ onderwijsgeevenden en bestuurders van onderwijsinstellingen

WERKEN AAN WELKE VRAGEN ?

Sociaal beleid en de invoering daarvan verlopen zowel langs doordachte als toevallige lijnen. Bij het decentralisatiebeleid sinds 2015 is dat zeker het geval. In steden en op het platteland wordt langzamerhand zichtbaar wat de decentralisatie van voorzieningen van Rijk naar gemeenten (de zogeheten *transitie*) teweeg brengt en hoe het 'sociale', het 'educatieve', de 'zorg' en de lokale 'participatie' (democratie) er uit gaan zien. Bestaande wetten zijn gewijzigd (maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, participatie, omgeving), en de vraag is welke de consequenties en de uitdagingen zijn voor professionals en betrokken burgers (de *transformatie*).

De collegereeks biedt hiervoor een analysekader en een instrumentarium.

DE COLLEGEREEKS

De collegereeks kent twee centrale kaders:

1. *urban en rural education*. Hierbij gaat het om sociale en onderwijs-/educatieve stelsels in steden en op het platteland
2. *sociale kwaliteit*. Sociale kwaliteit verwijst naar de kruising van maatschappelijke en individuele determinanten: van micro naar macro en van systeem naar leefwereld. Een krachtenveld dat te kennen, te monitoren én te beïnvloeden valt.

De collegereeks vindt plaats op donderdagavonden. Iedere bijeenkomst kent telkens vijf accenten en biedt uitdagingen aan jonge en gevorderde professionals. De onderdelen: 1) college, 2) literatuurbespreking, 3) beroepservaringen, 4) de versterking van de onderzoeks- en innovatieve competentie van de cursisten (certificaat) aan de hand van hun designs én van het *worldwide* sociale-kwaliteit-programma, en 5) een prelude op de volgende bijeenkomst.

Zes donderdagavonden (van 18.00 tot 21.00 uur).

1. De steden van de 21e eeuw, urbane determinanten; urbanisatie, globalisering en globalisering; zorgen om de stad
2. Urban education: grootstedelijk onderwijs- en jeugdbeleid. Voorbeelden uit Nederland en Vlaanderen
3. Platteland: van schatkamers tot krimpregio's. *Rural innovation*: anticipatie door regionale netwerken
4. Nederland 2015: de transitie van jeugd- en ouderenzorg; arbeidsmarktparticipatie naar honderden gemeenten. De praktijk aan de macht? (2016)
5. De sociale kwaliteit van stad en dorp. *Tristate City*. De grenzen over: de aarde!
  - 6a. Professionals, onderzoekers, kent uw plaats! Innovatief regionaal onderzoek
  - 6b. De afhechting van losse endjes. Evaluatie

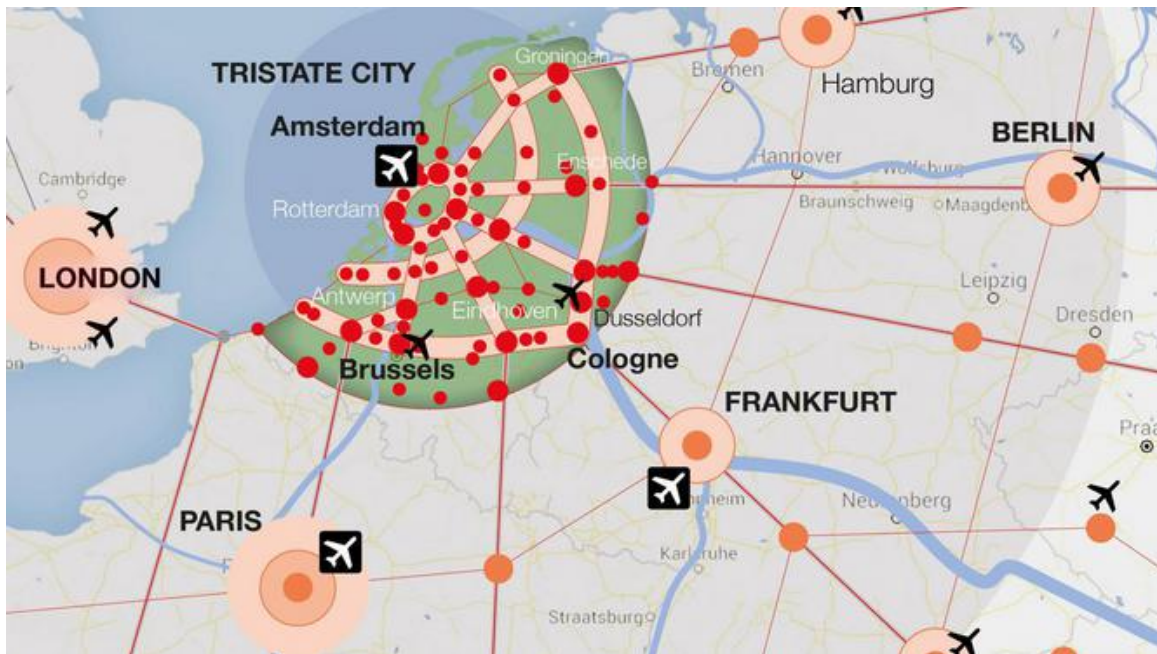
De brede achtergrond

Het dichtbevolkte Nederland kent niet alleen grote en middelgrote *steden*. Het kabinet-Rutte II verleende in 2015 aan negen delen van het *platteland* de titel 'krimpregio' (waarvan

vier 'topkrimpregio') en aan elf de aanduiding 'anticiperregio'. Geen eretitels, gezien de voorspelbaar stijgende bevolkingsleegloop en vergrijzing, (jeugd)werkloosheid, sluiting van scholen - en dat in regio's die voorheen schatkamers waren vanwege de turf, de olie, de kolen en het gas, waarvan de opbrengst voor bijna 90% naar het Westen ging.

Over de uitdagingen aan stad en land wordt al eerder dan in 2015 nagedacht, door Rijks- en gemeentelijke overheden en ondernemers. De Rijksoverheid: na ruim vijftien jaar voorbereiding werden in dat jaar vitale ouderen- en jeugdzorgvoorzieningen en de toeleiding naar de arbeidsmarkt gedecentraliseerd naar 393 gemeenten. Naar steden en naar grote en kleinere dorpen, naar buurten en wijken. En ondernemers zijn ervan overtuigd dat Nederland een wereldstad is. Die niet alleen de Randstad maar ook onze directe buurlanden (Vlaanderen en Noord-Rijnland Westfalen) omvat. Zo is er het *Tristate City*-initiatief van ondernemers (VNO-NCW) dat op onderdelen echter schuurt met de binnenlandse politiek.

De *globalisering* beïnvloedt niet alleen de steden maar ook het platteland ('glokalisering'). Alle vier betrokken entiteiten - steden, dorpen, Tristate City én de wereld - roepen de vraag op naar de duurzaamheid van de *arde*. Zie de VN-afspraken van 2015, het Parijs Akkoord. Hoe overleven mensen, buurten, wijken, steden en regio's onder deze strenge neoliberale omslagen?

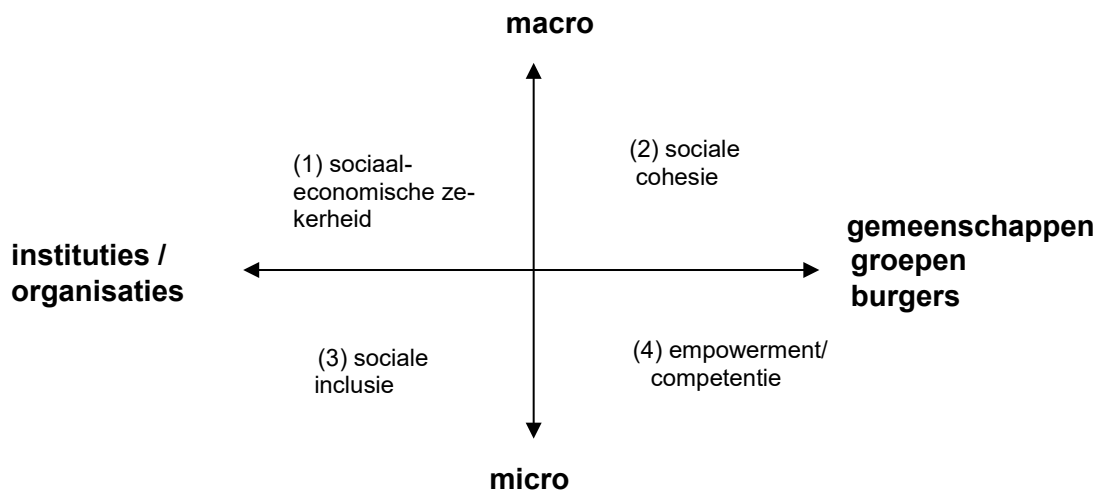
De spanning tussen deze vier entiteiten is voelbaar in het alledaagse leven van stads- en plattelandsbewoners. Zo is na veertig jaar een einde gekomen aan het vooruitgangsoptimisme van de middengroepen. Die moeten zien te overleven, zeker op voor hen kwetsbare punten zoals de afgenomen waarde van middelbare opleidingen, de bijgevolg grotere kansen op het verlies van baan en inkomen en de risico's van langlopende sociale daling. Klassieke politieke partijen verdwijnen, landelijk (2017) en plaatselijk (2018) en ze worden deels opgevolgd door kortstondige groeperingen, met al dan niet populistische inslag die vaak niet in staat of bereid zijn om voormalige landelijke en provinciale voorzieningen plaatselijk adequaat vorm te geven.

Ervaren sociale professionals, *mid-careerists*, kennen deze ontwikkelingen. Zij willen (en moeten) leren omgaan met zulke spanningen. Kleine en grote. Neem bijvoorbeeld de neoliberale zelfredzaamheid-paradox die spreekt uit de 'transitie', de decentralisatie sinds 2015 van voorheen landelijke voorzieningen (jeugd- en ouderenzorg, toeleiding naar de arbeidsmarkt) naar ruim 360 steden en clusters van grote en kleine dorpen, en uit de door de transitie vereiste 'transformatie', de 'nieuwe professionalisering'. De stelling dat mensen het zelf redden, aldus de onafhankelijke WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid) en de Nationale Ombudsman, klemt het sterkst voor de groep die daar de meeste moeite mee heeft.

Redenen genoeg om voor deze actualiteit bredere analytische, diagnostische én innovatieve perspectieven te ontwikkelen. Sinds 1997 is internationaal een interessant en zeer bruikbaar inter- en multidisciplinair begrip opgekomen: *sociale kwaliteit*. Dit concept met een inmiddels wereldwijde aantrekkingskracht voor onderzoekers en innovatoren representeert de mate waarin burgers willen/kunnen deelnemen aan het sociale en economische leven in hun omgeving, onder voorwaarden die hun welbevinden en hun participatiemogelijkheden ondersteunen en versterken.

'Sociale kwaliteit' kent vier indicatoren die zichtbaar zijn in de combinatie van twee schalen: de schaal van micro- naar macroverhoudingen, en de schaal van 'harde' instituties (het 'systeem') naar de 'zachtere' *communities* van meer of minder georganiseerde groepen van burgers (de 'leefwereld'). De ontstane vier ijkpunten voor sociale kwaliteit zijn dan de maten of gradaties van (1) sociaal-economische zekerheid, (2) cohesie, (3) sociale inclusie en (4) autonomie van competente burgers, en vooral de wijzen waarop ze op elkaar inwerken. Bij elkaar tellen de vier kwadranten bijna honderd indicatoren van sociale kwaliteit waarmee sociale professionals moeten leren omgaan:

Resultaat en opzet van de collegereeks

De cursist heeft na afloop van de collegereeks een multidisciplinaire, innovatieve en intercollegiale kijk op en analyse van grote én alledaagse vraagstukken met betrekking tot de hierboven genoemde thema's. Voor elke bijeenkomst komt er een handleiding. De colleges krijgen aanvullingen uit literatuur, websites, onderzoek en (lopende en afgeronde) stedelijke en plattelandsse onderzoeks- en innovatiepraktijken. De deelnemers wordt uitdrukkelijk verzocht om deze bronnen uit te breiden en hun ervaringen met de praktijk, het beleid en de innovaties rond het opgroeien in stad en land met elkaar te delen.

DOCENTEN

Prof. dr Ton Notten is andragoloog. Hij pendelde zijn werkzame leven tussen het hoger beroeps- en het wetenschappelijk onderwijs, bij verschillende instellingen in Nederland en België: Universiteit van Amsterdam (1974-1993), Hogeschool van Amsterdam (1975-2002), Vrije Universiteit Brussel (1998-2011) en Hogeschool Rotterdam (2002-2014). Zijn groeiende belangstelling is het onderwijs-, jeugd- en sociaal beleid in steden en dorpen.

Drs Gerrit Kappert is andragoloog. Hij was van 1971 tot 2009 werkzaam in het vormingswerk werkende jongeren en in het middelbaar beroepsonderwijs. Vanaf 2009 adviseert/begeleidt hij als andragoloog/filosofisch consultant organisaties en individuen. Daarnaast werkt hij vanaf 2010 in de gemeentelijke adviesraad van Rijnwaarden en Zevenaar aan de versterking van lokale democratie en burgerinitiatieven.

PRAKTISCHE ZAKEN

Prijs

€ 540 = standaardprijs.

€ 480 = prijs voor leden van de Kring Andragologie en AUV-leden.

Data

Het programma bestaat uit zes colleges op donderdagavonden:

2019: 21 november, 12 december

2020: 9 januari, 23 januari, 6 februari en 20 februari

Tijd

18:00 - 21:00 uur

Plaats

Amsterdam, UvA, Roeterseilandcampus (goed bereikbaar met openbaar vervoer); zaalnummer volgt t.z.t.

Certificaat

Deelnemers ontvangen bij voltooiing van de reeks een certificaat van deelname vanuit de Universiteit van Amsterdam, Kring Andragologie.

Organisatie

De organisatie in handen van de Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam. Mail voor vragen gerust naar andragologie@uva.nl

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

INSCHRIJVEN

Inschrijven kan via de website Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam www.alumni.uva.nl/andragologie of bij de Kringwebsite www.andragologie.org of [via deze link](#).

Betaling uitsluitend vooraf (minimaal twee weken voor aanvang) op rekeningnummer NL 47 INGB 0005 683 762 van de Kring Andragologie o.v.v. 'Collegereeks Stad, platteland en aarde' en uw naam.

U bent pas na ontvangst van uw betaling definitief ingeschreven voor de collegereeks. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot 14 dagen voor de start terugontvangen. Daarna is restitutie niet mogelijk, u kunt dan wel een vervanger sturen.

Kring Andragologie

Universiteit van Amsterdam
Roeterseilandcampus - gebouw J/K
Valckenierstraat 65-67, Kamer B.63
1018 XE Amsterdam

www.alumni.uva.nl/andragologie en www.andragologie.org
www.linkedin.com/in/KringAndragologieUvA